

3. ÜNİTE: BÖLGELER VE ÜLKELER.

Uluslararası Ulaşım Hatlarının Küresel ve Bölgesel Etkileri

İnsanın, eşyanın, bilginin vb. bir yerden başka bir yere gitmesi, taşınması ve iletilmesine ulaşım denir. Tarihin ilk çağlarından beri ulaşım, insanoğlunun ana uğraşlarından biri olmuştur. Başlangıçta hayvanların evcilleştirilmesi ve tekerleğin icadı ile, gerek hayvan sırtında ve gerekse hayvanların çektiği çeşitli ulaşım araçları yapılmış ve bunlar aracılığı ile herhangi bir yöredeki mallar diğer yörelere nakledilmiştir.

1800'lü yılların sonundan itibaren, buharla işleyen gemi ve trenlerin devreye girmesiyle ulaşımında büyük ilerlemeler katedilmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise hızı 1000 km/saati geçen jet uçaklarının icadıyla, 3 – 4 saat içinde bir kıtadan başka bir kıtaya gitmek mümkün olmuştur. Böylece bilim, sanat ve kültürün yayılması da aynı hızla gerçekleşebilmiştir. Ulaşım sistemleri; kara yolu, deniz yolu, demir yolu, hava yolu ve boru hatları olmak üzere beş gruba ayrılır.

Kara yolu ulaşımı için yapılan yollar önceleri hayvanların açtığı patikaları takip ederken günümüzde geniş otoyolların yapılmasıyla gelişmiştir. Kara yolu ulaşımı olumuz iklim koşullarından ve yer şekilleri özelliklerinden en çok etkilenen ulaşım ağıdır.

Demir yolu ulaşım sistemi rayların üzerinde hareket eden lokomotiflerin yük ve yolcu taşıma işidir. Rayların döşeneceği yüzeyin düz olması yapımını kolaylaştırdığı gibi maliyeti de azaltır. Raylı sistemi kıtaların hepsinde görmek mümkün olmakla birlikte en eski demir yollarına Hindistan'da görmekteyiz. Günümüzde bu sistemi geliştiren ve hızlı trenler ile hizmet veren ülke ise Japonya'dır.

Deniz yolu ulaşımı gemiciliğin gelişmesi ve pusulanın icadıyla başlayan bir sistemdir. En ucuz ve en az riski bulunan bu taşımacılık sisteminde gemilerin rotalarını kolayca değiştirmesi, bir seferde daha çok yük taşıma kapasitesine sahip olması bu sektörü cazip hâle getiren unsurlardır. Yapılan kanallar ve hâli hazırdaki doğal limanlar sayesinde bu ulaşım sistemi ile dünyanın bir ucundan diğer ucuna mal sevkiyatları yapılmakta ve ticaretin sınırları genişlemektedir. Cebelitarık Boğazı, İstanbul ve Çanakkale Boğazları, Panama Kanalı, Süveyş Kanalı, Hürmüz Boğazı ve Babülmendep Boğazı gibi su yolları stratejik öneme sahiptir.

Hava yolu ulaşım sistemleri ile hem yolcu hem de kargo taşımacılığı yapılmaktadır. Bu ulaşım sistemi en çok ABD'de gelişmiştir ancak Batı Avrupa da kendisini bu alanda hissettirmektedir. Her geçen gün artan havalimanı sayısı ile bu sistemin önemi ortaya çıkmakla beraber diğer ulaşım sistemlerine göre daha çok tercih edilmeye başlanmıştır. Kısa sürede çok uzak mesafeler yolcu ve kargo yükü taşıma özelliği hava yolu ulaşım sistemini vazgeçilmez bir hâle getirir.

Ulaşım sistemlerinde ortaya çıkan her yenilik ekonomik hayatı doğrudan etkiler. Teknolojik gelişmelerle doğal faktörlerin kontrol altına alınması ya da etkilerini en aza indirmesiyle ulaşım sistemlerinin kullanım alanları genişlemiştir.